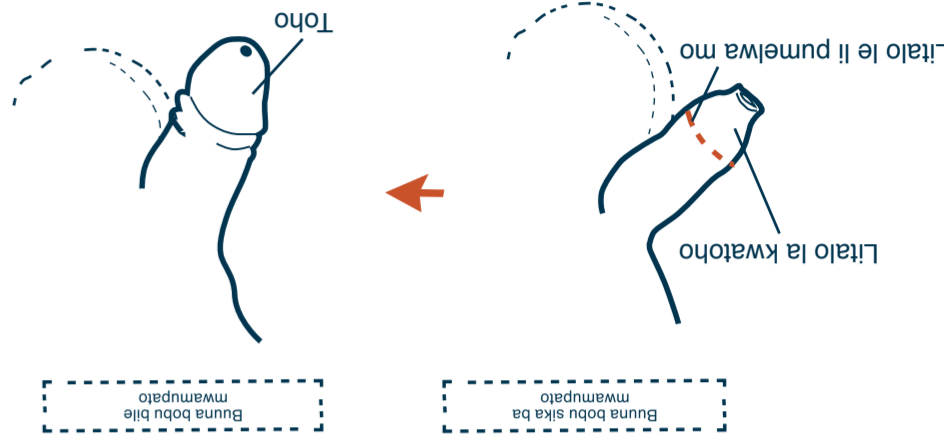

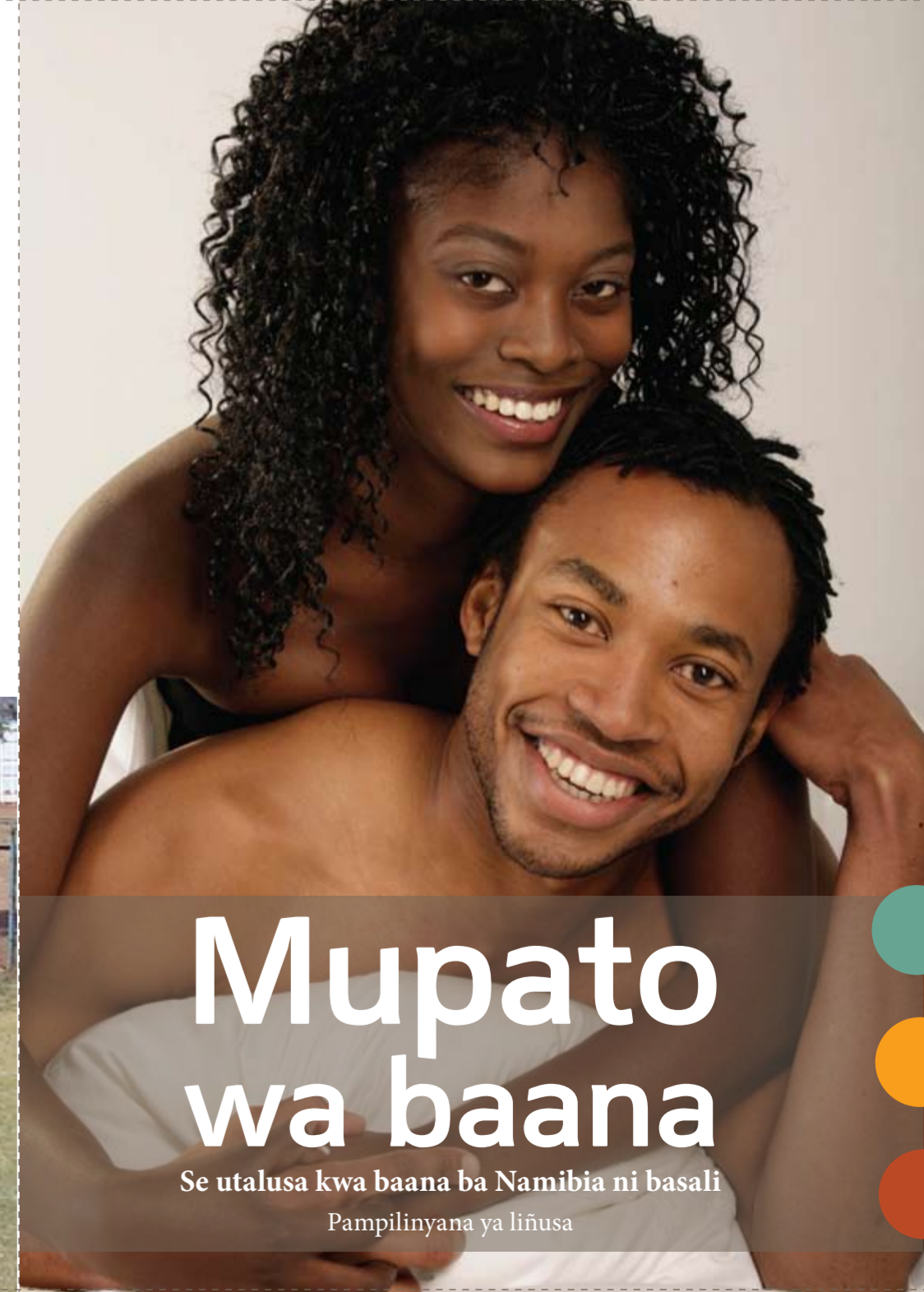
1

Mwambato u e zahala litasi kamukana. Baana ba bañwi ba ba mwapato ka tumelo, ha ba bañwi ki ka sizo. Mwanambia 20 pesenti ya baana ba bile mwapato. Mwanaha mo mupato u ezwa ka sizo mane cwalo ni ka mukwa wa babeleki ba makete mwalipatela. Mubuso unze u ambolisana niba ba eza mupato kanzila ya sizo ka mo ba kona ku u eza kanzila ye makete. Tabo ye I kona kunga nako ye telele mi kanako ya cwale mupato mwalipatela ki ona o jumelana ni mikwa ya makete. Mubuso u sweli kusebeza kubona kuli sebelezo ya mupato wa baana i fitiswa mwahibaka ze nata mwanaha.

Mupato wa baana ki mukwa wa kuzwisa litatio le lili kwatoho ya buuna.

MUPATO WA BAANA KINI?

Mupato wa baana

Se utalusa kwa baana ba Namibia ni basali Pampilinyana ya liñusa

2

Baana ba ba bile mwapato ba nyinyifaza kalulo ya kufumana HIV ka 60 pesenti - kono ni ha kuli cwalo ba lukela kusebelisa makondomu. Mupato u nyinyifaza saanda sa baana sa kufumana HIV ka 60 pesenti. Kuli kube ni silelezo ye tezi kondomu ni yona i lulaka kusebeliswa kaswanelo nako kamukana. Kwabaana ba bunolo ahlu mi likona kupazuba kamba kukubha nako ya kusomana, mi HIV i kona kukena kabudebe kanzila ye. Hape kuna ni kalulo ye bizwa langehani mwataso litatio le mi kalulo ye i swala kabudebe HIV. Litatio la kwapili ha li zwisizwe ni yona langehani ya zwa ni kunyinyifaza saanda sa kufumana HIV.

TUNA BWATENI KI BUFI? KANTI BUNDE

BUMASWE?

- Ka sa mulaho wa mupato muuna u litela liviki ze silezi asa kopani ni musali kamba kuitusa yena muñi. Libaka ki kuli a fole hande.
- Sina kupazulwa kamukana ku kona kuba ni matatanyana a sika iteelwa ha mubile ni mupato.
- Naka wa sipatela u kona ku mi kupa kuli mu pumule mazazinyana kwamusebezi kuli mufole hande.

3

Hape basali ba ba kopana ni baana ba bile ni mupato ni bona ba lukela kutundamena kusebelisa kondomu. Basali ba bazamaya ni baana ba ba bile ni mupato ha ba koni kufumana kabudebe kensa ya busali kamba mane matuku a mañwi a sihule.

MUPATO U BAPALA SAANDA MAÑI? KWA BASALI? MUPATO HA U SILELEZI BASALI KWA KUFUMANA HIV.

BUNDE BO BUÑWI?

- Kwanda HIV baana ba bana ni mupato ha ba fumani ka bubebe matuku a mañwi a sihule a cwale ka sifilisi ni gonolia.
- Mupato u sileleza kwakuyambula matuku ni matata a mañwi a kona kutiswa ki litalo la kwapili.
- Kuna ni kukutela mwamulaho mwabutata kwakuluta kwabanana ba ba na ni mupato mane cwalo ni kensa ya buuna ku ba ba hulu ba bana ni mupato.
- Baana ba ba na ni mupato ha bana ahulu butata bwa kukenisa buuna bwabona.

4

Pili muuna a sika ezwa mupato uta tatubwa HIV mi hakuna ni butuku bo buñwi bwashihule uta alafwa. Kutatubisa HIV ki ka taato. Ni ha kuli cwalo mupato ha u koni kutusa muuna ya na ni HIV ni kale kamba musala hae. Ka cwalo ha kutusi se siñwi kuli muuna yana ni HIV a be mwamupato.

Pili mu sika ba mwapato, mu tatubise HIV. Ka sa mulaho a mupato muuna u lukela kuunga liviki ze silezi (6) asa somani ni musali kamba ku itusa yena muñi. Ki kuzenza kuli a fole hande.

PILI NI KASAMULAHO

MUPATO NI HIV

... mi musebelise kondomu nako kamukana.

Baana ba ba bile ni mupato basa kona kuambula HIV. Baana ba ba bile ni mupato basa lukela kulatelela ABC ya kusileleza HIV: A (Abstinence/Kulisela), B (Be faithful/Musepahale) ni C (Condomise/Kusebelisa kondomu). Hape baana ba lukela kuziba maemo a bona a HIV ni a ba kubona ka kutatubisa HIV.

BUTOKWA: Haiba muna ni lipuzo kuamana ni mupato ni silelezo ya HIV, mukona kubaza naka kapa muoki wa sipatela.

ABC & MC

5

Mupato wa baana

- U nyinyifaza sibaka sa baana sa kufumana HIV
- U nyinyifaza saanda sa matuku **a mañwi a sihule**
- Ha u eziwa hande, **ha una kozi, u bubebe ni bunolo**

Muhupule za kusileleza **HIV** sina **papali ya mbola:**

HIV i lwanela kunwisa ni kumifa butuku. Mupato ki yena goli ya i hanisa. Kono munyakho ha u lukeli kusiya u kwaluhile. Ba bukelezi ba pili ki balahi ba ba sileleza goli:

A (Abstinence/Mulitele), **B** (Be faithful/Musepahale) ni **C** (Condomise/ Kusebelisa kondomu). Sina sikwata sakata sa mbola ha sitokwa goli ni babukelezi ba hae, mupato u nosi feela ha ukoni kumisileleza kwa kufumana HIV.

MUBAPALE PAPALI HANDE:

- A** Abstinence/Mulitele: ku sa somana ki yona nzila yende ya ku sa fumana HIV
- B** Be faithful /Mu sepahale: musepahale kumulatiwa ali muñwi ya itatubisize ni yena a sepahale kumina
- C** Condomise/ Musebelise kondomu nako kamukana ha musomana
- MC** Male circumcision/Mube ni mupato kuekeza fa silelezo ya mina.

